

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гуманітарно-педагогічний факультет

«19» червня 2025 р.

«

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ**

Галузь знань	А «Освіта/Педагогіка»
Спеціальність	А7 «Фізична культура і спорт»
Освітня програма	«Фізична культура і спорт»
Факультет	Гуманітарно-педагогічний

Розробник: доцент кафедри міжнародних відносин і суспільних наук, кандидат історичних наук, доцент Людмила РАДЧЕНКО

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни Історія української державності

Історія української державності – це наука, що вивчає минуле народу, який жив на нашій землі з прадавніх часів, складаючи глибокі традиції, творячи високі зразки культури, створюючи та втрачаючи державні форми життя. Історія української державності включає в себе процеси виникнення і функціонування національних державних установ, національну державницьку думку та національно-визвольні змагання українців за відновлення своєї державності у період бездержавного існування України. Метою курсу «Історія української державності» є розуміння питань українського державотворення в історичному контексті через призму проблемно-концептуального підходу, який застосовується при викладанні дисципліни у вищій школі. Курс має забезпечити реалізацію в навчальному процесі принципів історизму, науковості, об'єктивності в оцінці фактів, явищ, подій в історії української державності; сприяти формуванню державницького мислення, історичного осмислення та національної самосвідомості, активної позиції майбутніх фахівців, їх патріотичних та морально-етичних переконань. Навчальний курс містить 120 годин (4 кредити). Дисципліна поділена на два модулі. Перший – Українська державність: витоки, форми, тенденції. Другий модуль – На шляху до відродження державності (XX – початок XXI ст.).

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	А7 «Фізична культура і спорт»	
Освітня програма	«Фізична культура і спорт»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	
Семестр	1	
Лекційні заняття	15 год.	
Практичні, семінарські заняття	30 год.	
Лабораторні заняття	-	
Самостійна робота	75 год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою вивчення історії української державності у вищій школі є:

- розвиток національної самосвідомості майбутніх фахівців;
- виховання патріотичних і морально-етичних переконань фахівця, причетності до тисячолітньої історії українського народу;

- набуття фахівцями навичок роботи з історичними джерелами та літературою, наукового аналізу, спрямованих на забезпечення самостійного осмислення закономірностей історичного розвитку;
- вироблення умінь застосовувати набуті знання з історії у повсякденній діяльності, для орієнтації в суспільно-політичному житті, оцінки суспільних явищ і подій.

Курс Історії української державності виходить з необхідності розв'язання таких **завдань**:

- використання новітніх здобутків історичної науки у викладанні вітчизняної історії;
- підвищення наукового і виховного рівня викладання;
- забезпечення реалізації в навчальному процесі принципів історизму і об'єктивності в оцінці фактів, явищ, подій;
- гуманістичної спрямованості історичної освіти, орієнтованості її на пріоритет загальнолюдських цінностей;
- досягнення наступності в історичній освіті на етапі вищої школи у порівнянні з загальноосвітньою школою.

Набуття компетентностей:

- загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 2. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК 10. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 11. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

- спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 6. Здатність до розуміння ретроспективи формування сфери фізичної культури і спорту.

СК 14. Здатність до безперервного професійного розвитку.

- програмні результати навчання навчальної дисципліни:

РН 1. Здійснювати аналіз суспільних процесів у сфері фізичної культури і спорту, демонструвати власне бачення шляхів розв'язання існуючих проблем.

РН 2. Спілкуватися українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування.

РН 4. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне та самокритичне мислення.

РН 5. Засвоювати нову фахову інформацію, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.			л	п	лаб	інд
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовий модуль 1. Українська державність: витоки, форми, тенденції													
Тема 1. Історичні витоки формування українського	1	9	1	2	-	-	6						

народу													
Тема 2. Становлення української державності в епоху середньовіччя	2	10	1	3	-	-	6						
Тема 3. Козацький період українського державотворення	3	9	1	2	-	-	6						
Тема 4. Українська національна революція (сер. XVII ст.). Козацько-гетьманська держава	4	10	1	3	-	-	6						
Тема 5. Відродження ідеї українського національного самовизначення (кін. XVIII-XIX ст.)	5	9	1	2	-	-	6						
Тема 6. Нові тенденції в соціально-політичному житті України на початку XX ст.	6	9	1	2	-	-	6						
Разом за змістовим модулем 1	56		6	14		-	36						
Змістовий модуль 2. На шляху до відродження державності (XX - поч. XXI ст.)													
Тема 1. На шляху до відродження державності. Українська національно-демократична революція (1917-1920 рр.)	7	7	1	2	-	-	4						
Тема 2. Радянська форма державності в Україні в умовах тоталітаризму (1921-1939 рр.)	8	8	1	2	-	-	5						
Тема 3. Україна в роки Другої світової війни	9	9	1	2	-	-	6						
Тема 4. УРСР: повоєнні часи, «відлига» та період «застою» 40-80-х рр. XX ст.	10	7	1	2	-	-	4						
Тема 5. Історичні особливості пошуку оптимальних моделей будівництва незалежності України (з 1991 р.)	11	9	1	2	-	-	6						
Тема 6. Україна в умовах гібридної війни: трансформації 2014-2025 роках	12	7	1	2	-	-	4						
Тема 7. Україна в сучасному світі	13	9	1	2	-	-	6						
Тема 8. Перспективи України в XXI ст. в історичній ретроспективі	14	8	2	2	-	-	4						
Разом за змістовим	64		9	16	-	-	39						

модулем 2												
Усього годин	120	15	30		-	75						

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історичні витоки формування українського народу	1
2	Становлення української державності в епоху середньовіччя	1
3	Козацький період українського державотворення	1
4	Українська національна революція (сер. XVII ст.). Козацько-гетьманська держава	1
5	Відродження ідеї українського національного самовизначення (кін. XVIII-XIX ст.)	1
6	Нові тенденції в соціально-політичному житті України на початку XX ст.	1
7	На шляху до відродження державності. Українська національно-демократична революція (1917-1920 рр.)	1
8	Радянська форма державності в Україні в умовах тоталітаризму (1921-1939 рр.)	1
9	Україна в роки Другої світової війни	1
10	УРСР: повоєнні часи, «відлига» та період «застою» 40-80-х рр. XX ст.	1
11	Історичні особливості пошуку оптимальних моделей будівництва незалежності України (з 1991 р.)	1
12	Україна в умовах гібридної війни: трансформації 2014-2025 роках	1
13	Україна в сучасному світі	1
14	Перспективи України в XXI ст. в історичній ретроспективі	2
Разом		15

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історичні витоки формування українського народу	2
2	Становлення української державності в епоху середньовіччя	3
3	Козацький період українського державотворення	2
4	Українська національна революція (сер. XVII ст.). Козацько-гетьманська держава	3
5	Відродження ідеї українського національного самовизначення (кін. XVIII-XIX ст.)	2
6	Нові тенденції в соціально-політичному житті України на початку XX ст.	2
7	На шляху до відродження державності. Українська національно-демократична революція (1917-1920 рр.)	2
8	Радянська форма державності в Україні в умовах тоталітаризму (1921-1939 рр.)	2
9	Україна в роки Другої світової війни	2
10	УРСР: повоєнні часи, «відлига» та період «застою» 40-80-х рр. XX ст.	2
11	Історичні особливості пошуку оптимальних моделей будівництва незалежності України (з 1991 р.)	2
12	Україна в умовах гібридної війни: трансформації 2014-2025 роках	2
13	Україна в сучасному світі	2
14	Перспективи України в XXI ст. в історичній ретроспективі	2
Разом		30

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історичні витoki формування українського народу	4
2	Становлення української державності в епоху середньовіччя	6
3	Козацький період українського державотворення	6
4	Українська національна революція (сер. XVII ст.). Козацько-гетьманська держава	6
5	Відродження ідеї українського національного самовизначення (кін. XVIII-XIX ст.)	6
6	Нові тенденції в соціально-політичному житті України на початку XX ст.	5
7	На шляху до відродження державності. Українська національно-демократична революція (1917-1920 рр.)	4
8	Радянська форма державності в Україні в умовах тоталітаризму (1921-1939 рр.)	4
9	Україна в роки Другої світової війни	6
10	УРСР: повоєнні часи, «відлига» та період «застою» 40-80-х рр. XX ст.	4
11	Історичні особливості пошуку оптимальних моделей будівництва незалежності України (з 1991 р.)	4
12	Україна в умовах гібридної війни: трансформації 2014-2025 роках	4
13	Україна в сучасному світі	4
14	Перспективи України в XXI ст. в історичній ретроспективі	6
Разом		75

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне опитування;
- тестування;
- захист творчих індивідуальних робіт;
- захист рефератів.

7. Методи навчання:

- проблемне навчання;
- навчання через дослідження;
- навчальні дискусії та дебати;
- командна робота.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени і заліки НУБіП України» (наказ про введення в дію від 28.02.2025 р. № 202)

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Українська державність: витoki, форми, тенденції		
Назва тем		
Семінар 1. Державотворчі традиції на території України в стародавню добу: гіпотези та	РН 1. Здійснювати аналіз суспільних процесів у сфері фізичної культури і спорту, демонструвати власне бачення шляхів розв'язання існуючих	10

докази	проблем.	
Семінар 2. Русь в українській і світовій історії	РН 2. Спілкуватися українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування.	10
Семінар 3. Українські землі у складі іноземних держав XIV – I пол. XVII ст.	РН 4. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне та самокритичне мислення.	5
Семінар 4. Українська державність в II половині XVII ст.	РН 5. Засвоювати нову фахову інформацію, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.	10
Семінар 5. Функціонування державних механізмів на українських землях у XVIII ст.		10
Семінар 6. Суспільно-політичний рух в Україні у XIX ст.		10
Семінар 7. Змагання національно-демократичних сил за українську державність (поч. XX ст.).		5
Індивідуальна творча красназавча робота (історичні нариси рідного краю)		10
Модульна контрольна робота 1		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. На шляху до відродження державності (XX – початок XXI ст.)		
Назва тем		
Семінар 8. Боротьба за відновлення державності українського народу (1917–1920 рр.)	РН 1. Здійснювати аналіз суспільних процесів у сфері фізичної культури і спорту, демонструвати власне бачення шляхів розв’язання існуючих проблем.	10
Семінар 9. Національно-державне будівництво в УРСР у міжвоєнний період	РН 2. Спілкуватися українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування.	10
Семінар 10. Боротьба за українську державність на західноукраїнських землях у 20–30-х роках XX ст.	РН 4. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне та самокритичне мислення.	10
Семінар 11. Державне будівництво на українських землях у роки Другої світової війни	РН 5. Засвоювати нову фахову інформацію, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.	10
Семінар 12. Україна на шляху до незалежності: суспільно-політичні трансформації (1945–1991 рр.)		10
Семінар 13. Теорія та практика державного будівництва в умовах незалежності України		10
Індивідуальне творче завдання На основі інформації опрацьованих джерел створити презентацію або рукописну тезисну роботу із		10

запропонованого переліку тем модуля		
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Самостійні роботи повинні бути виконані самостійно відповідно вимог, які до них висуваються.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4358>;
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форми здобуття вищої освіти;
- матеріали для демонстрування за допомогою технічних засобів навчання (відеофільми та відеофрагменти).

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Аніщук Н. В. Історія і перспективи української державності: навч.-метод. посіб. Одеса: Юридична література, 2021. 88 с.
2. Борисова О., Климов А. Історія української державності Підручник у 2-х томах. Т.1. – К.: Кондор, 2020. – 344 с.
3. Бевз Т. Українська державність: ідеологія, політика, практика / Інститут політичних і етнонаціональних досліджень НАН України. – К.: ІПіЕНД, 2022. – 247 с.
4. Греченко В. А., Гавриленко О. А., Столбуненко М. М. та ін. Історія державності України. – Х.: ТОВ «Одісей», 2019. – 608 с.

5. Дещинський Л. Є. та ін. Історія України та її державності. – Львів: «Львівська політехніка», 2021. – 474 с.
6. Історія української державності. – Умань: Сочінський, 2020. – 288 с.
7. Історія держави і права України / В. Д. Гончаренко, В. М. Єрмолаєв, В. О. Рум'янцев та ін. ; за ред. В. Д. Гончаренка. – Харків : Право, 2023. – 552 с.
8. Історія української державності: конспект лекцій / Т. Батюк та ін. Дрогобич: ДДПУ ім. І. Франка, 2023. -168 с.
9. Захарченко П.П. Історія держави і права України. - К.: Фенікс, 2022. - 496 с.
10. Зінкевич Р., Ратушна О., Нагірняк А. Історія державності та культури України. – Харків, 2023. – 201 с.
11. Климов А., Борисова О. Історія української державності. - К.: Кондор, 2021. – 344 с.
12. Кондратюк К., Качмар В. Новітня історія України (1945–2020 роки): навч. посіб. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2020. 212 с.
14. Ухач В.З. Історія держави і права України: Навчальний посібник (конспекти лекцій). - Тернопіль: Вектор, 2021. - 378 с.
15. Українська державність / упоряд. Ж. П. Копитко, Н. В. Козенюк; ред.: О. М. Трубайчук. – Київ, 2024. – 150 с.